

Grigor Vitez-klasik poetskih vizija djece i djetinjstva

„...Ono što pojava Ivane Brli -Mažurani zna i za bajku, Mate Lovraka i Ivana Kušana za roman, to pjesni ka osobnost Grigora Viteza zna i za hrvatsku dje ju poeziju...“

Djetinjstvo u prirodi

15. velja e 1911. rodio se Grigorije Vitez-za etnik novog, modernijeg dje jeg pjesništva. Ro en u velikoj, siromašnoj obitelji u malom selu Kosovec pokraj Oku ana-bio je vlasnik neobi nog prezimena. Sam je Grigor kasnije tijekom života podijelio zanimljivu pri u o nastanku njegova prezimena: njegovi preci s o eve strane došli su s podru ja sjeverne Dalmacije u Slavoniju i prezivali su se Alavanje; jedan od tih Alavanja stekao je od Marije Terezije po asni naslov vitez, koji je obitelj kasnije uzela za svoje prezime.

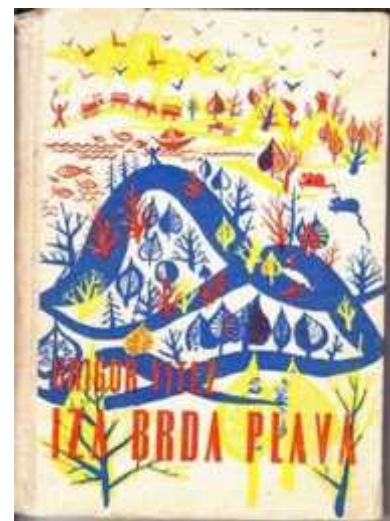
Rano je ostao bez oca i morao je pomagati svojoj obitelji. Najviše je volio uvati vinograd jer je tamo mogao u miru u iti. esto je boravio u prirodi, šetao obroncima Psunja, ležao u šumi i uživao u pjevu ptica u gaju. Osluškiavao je zvukove koje e djeci kasnije predstaviti u svojim pjesmama.

U itelj po zvanju, pjesnik po prirodi

Prve dvije pjesme napisao je u etvrtom razredu gimnazije. Krajem dvadesetih godina prošlog stolje a upisao je U iteljsku školu u Pakracu i stekao zvanje u itelja.

Bio je u itelj u Slavoniji, Podravini i Bosni, nakon toga radi u Ministarstvu prosvjete te zatim tajnik Društva hrvatskih književnika. Punih šesnaest godina proveo je u izdava koj ku i Mladost, u kojoj pokre e i ure uje velik broj izdanja književnosti za djecu (Biblioteke Vjeverica i Jelen).

Iako je najprije objavio zbirke pjesama za odrasle, najpoznatiji je i najcjenjeniji kao pjesnik za djecu. U desetak godina tiskano mu je čak sedam zbiraka poezije za djecu: *Prepelica*, *Sto vukova i druge pjesme za djecu*, *Kad bi drve e hodalo*, *Jednog jutra u gaju*, *Iza brda plava*, *Hvatajte lopova*, *Gdje pri e rastu* i *Igra se nastavlja* koja je objavljena posmrtno 1967.

Njegove zbirke pjesama prevedene na dvadesetak stranih jezika, a dobitnik je i svih važnijih nagrada u zemlji.

„...Za etnik je novoga, modernijega dje jeg pjesništva, bio je potpuno svoj. Do tada pretežno epsku i didakti nu poeziju za djecu, Vitez osloba a suvišnoga moraliziranja, unosi stilske, jezi ne i izražajne novosti, ime utje e na mnoge književnike koji su poslije pisali za djecu....“

„...Kad bi drve e hodalo,
Šume bi se razilazile na sve strane.
Drve e bi hodalo,
A mahale njihove grane...“

„...Najve i utjecaj na moje pisanje stihova za djecu ima u prvom redu moje djetinjstvo, priroda i doživljene slike mog zavi aja, a onda moj rad s

djecom u razredu, moja kćerka Olgica, narodne priče, pjesme i zagonetke.“, rečeno u svojim autobiografskim bilješkama Grigor Vitez.

Ime Grigora Viteza nosi i godišnja nagrada za najuspješnija književna i likovna ostvarenja u knjigama za djecu autora koji žive i djeluju na tlu Hrvatske.

<https://www.tportal.hr/kultura/clanak/urucene-nagrade-grigor-vitez-za-2018-20190418/print>

Igra se nastavlja...

...jer igra ne prestaje...

Grigor Vitez bio je skroman, miran i duhovit čovjek. Obolio je i posljednje godine života proveo prikovan uz krevet, uz svoj pisarijski stroj i telefon. Od tuda je radio uredničke poslove. Posljednja njegova adresa bila je u Radničkoj cesti 36, u lijepoj kući s velikim krošnjama ispred prozora. Od tuda je sanjao svoje djetinjstvo, livade i vinograde i djeci darivao predivne stihove, pa i one koji su izdani posmrtno, a koje je nazvao *Igra se nastavlja*.

Hrvatski pjesnik Grigor Vitez preminuo je 23. studenoga 1966. godine u Zagrebu.

Kako približiti Grigora Viteza današnjem učeniku?

Djeca se kroz svoje školovanje mogu susresti s pjesmama Grigora Viteza jer se one često nalaze u školskim knjižankama, naročito u Razrednoj nastavi. Ipak, kako bismo detaljnije upoznali život i rad ovog pjesnika i pisca, potrebno je tome posvetiti čitav nastavni dan integrirajući pojedine sadržaje i pojmove kroz više nastavnih predmeta. Učenici se tijekom cijelog nastavnog dana nalaze u skupinama.

1. aktivnost-Na početku smo igrali igru detekcije: troje se učenika predstavlja ostalima rečenicom iz Vitezove biografije. Samo je jedna rečenica točna. Budući da ne znaju o kome se radi, a i nisu upoznati s njegovom biografijom, u otkrivanju im pomaže dodatna rečenica. Učiteljica kaže: Rođen sam u 20. st. Osoba A zatim kaže: Rodio sam se 1899. Osoba B kaže: Rodio sam se 1911. Osoba C kaže: Rodio sam se

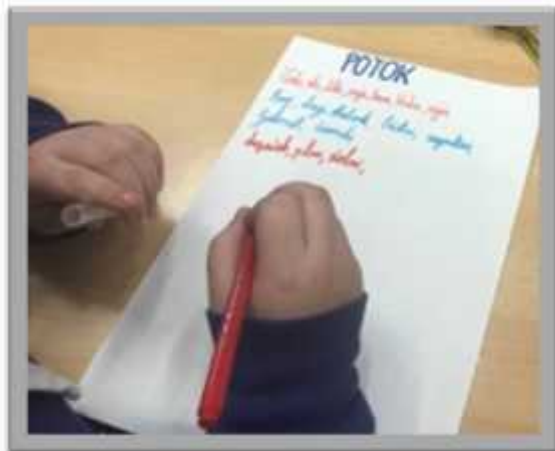
1818. U enici moraju zaključiti koja osoba je izrekla to nu re enicu, odnosno koja je osoba pjesnik kojeg emo danas prou avati.

Drugi primjer: U iteljica kaže: Radio sam u školi. Osoba A kaže: Završio sam Fakultet kemijskog inženjerstva. Osoba B kaže: Završio sam U iteljsku školu. Osoba C kaže: Završio sam Fakultet političkih znanosti.

Na ovaj način u enici otkrivaju zanimljivosti iz biografije Grigora Viteza. To ne re enice stavljamo na ploču, a na kraju u iteljica zaključuje: Ime mi je Grigor, a prezime: Kralj, Vitez, Knez?

Slijedi samostalno proučavanje detaljnije biografije putem prezentacije, a zatim izražavanje dojmova, doživljaja, izdvajanja najzanimljivije pojedinosti...

„...Ja sam pisao zato da vam pričinim radost, da lakše osjetite ono što je lijepo u životu, da se smijete onome što je smiješno (...) Želja mi je da poslije čitanja ovih stihova lakše svladate svoje zadatke, da vam teško ne budu lakše, da ciljeve koje ste sebi postavili dostignete s uspjehom i da budete vedri i neustrašivi pred onim što se zove budućnost...“

2. aktivnost-Učenci su podijeljeni u 4 skupine. Svaka skupina dobije prazan papir s jednim pojmom. Zadatak je svake skupine napisati što više asocijacija na zadani pojam. Pojmovi su: DRVE, E, POTOK, PJESMA, MJESEC. Aktivnost se može i dopuniti na način da svaka skupina zapisuje asocijacije samo jednu minutu, a zatim se papiri rotiraju: svaka skupina sada zapisuje asocijacije na drugi pojam i to se ponavlja sve dok se krug ne zatvori. Zatim se papiri stavljaju na ploču, a učenci u svakoj skupini dobiju drugačiju pjesmu Grigora Viteza: Kad bi drve hodalo, Kakve je boje potok, Tiha, tiha pjesma i Dohvati mi, tata, mjesec. Slijedi novi zadatak: pročitati pjesmu i usporediti zapisane asocijacije: nalaze li se pojmovi (asocijacije, riječi) koje su oni zapisali na papir u pjesmi ili ne. Zatim provode kratku samostalnu interpretaciju svoje pjesme unutar skupine (tema, broj kitica, broj stihova, rima, pjesničke slike), a nakon toga im je zadatak od pjesme napisati igrokaz i dramatisirati ga. (Ukoliko učenci nisu već dosad samostalno radili interpretaciju, pisali igrokaz i dramatisirali ga, uputa mora biti detaljnija).

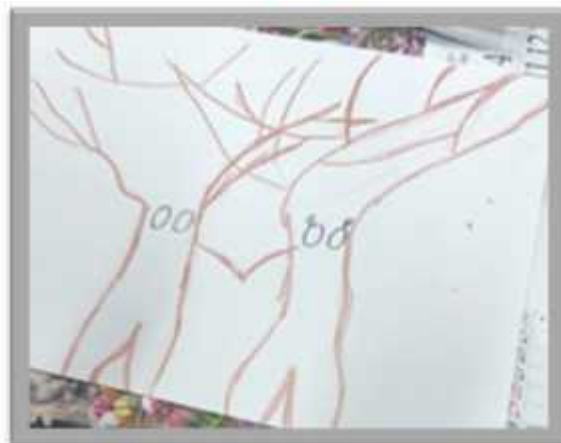
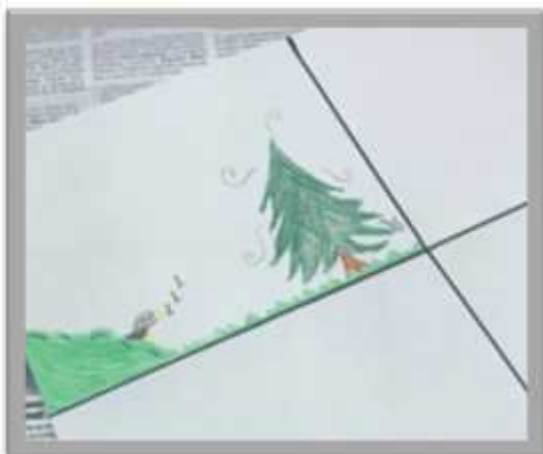

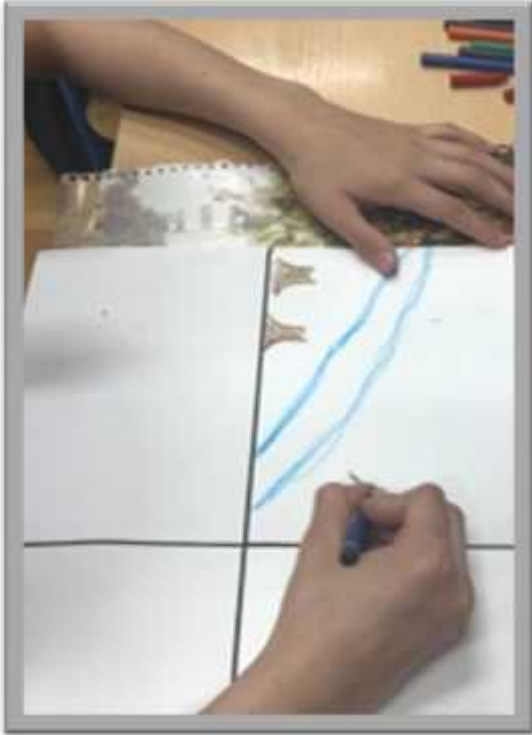
3. aktivnost-Zadatak je u enika unutar skupine smisliti i napisati matemati ku pri u/zadatak koji je povezan s pjesmom koju su interpretirali: u zadatku može biti zadana bilo koja ra unska radnja: zbrajanje, oduzimanje, množenje i dijeljenje unutar skupa brojeva koji je usvojen (obra en)

4. aktivnost-u enici ilustriraju pojedine kitice svake pjesme unutar skupine u obliku razglednice (likovni problem može biti:

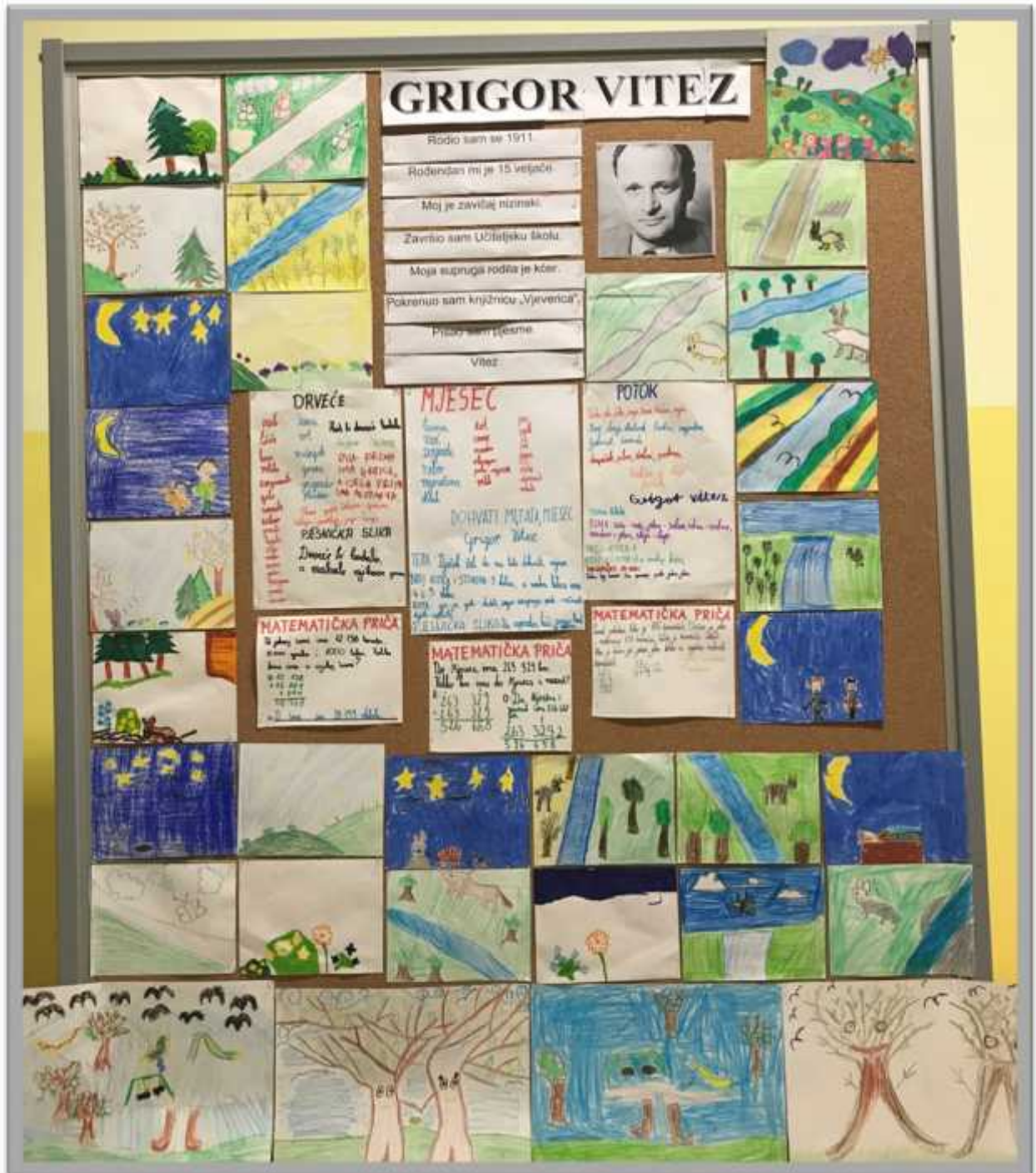
Boja: Kompozicija i nijanse boja... ili...Ploha: Jedinstvo boja, oblika i veli ina)

„...Jezi na igra i ljepota rije i u Vitezovu pjesništvu žive u jedinstvu – Vitez igrom ostvaruje ljepotu rije i(ma). ..“

Mi smo nastojali današnje aktivnosti provesti igrom kroz u enje, slikom kroz stihove, rije ima kroz zadatke. Vjerujem da smo uspjeti i da emo, kao što kaže pjesnik Vitez, igru i nastaviti...

<https://drive.google.com/file/d/1-EqcoVo0YqeNfAln99kW-HLXeF0vKXOt/view?usp=sharing>

DODATNE REČENICE ZA 1. AKTIVNOST

Rođen sam u 20. st.

Osoba A: Rodio sam se 1899.

Osoba B: Rodio sam se 1911.

Osoba C: Rodio sam se 1818.

Moj rođendan je dan iza Valentinova.

Osoba A: Rođendan mi je 13. veljače.

Osoba B: Rođendan mi je 15. veljače.

Osoba C: Rođendan mi je 14. veljače.

Rodio sam se u malom selu Kosovac kraj Okučana.

Osoba A: Moj je zavičaj primorski.

Osoba B: Moj je zavičaj nizinski.

Osoba C: Moj je zavičaj gorski.

Radio sam u školi.

Osoba A: Završio sam Fakultet kemijskog inženjerstva.

Osoba B: Završio sam Učiteljsku školu.

Osoba C: Završio sam Fakultet političkih znanosti.

Imao sam jedno dijete.

Osoba A: Moja supruga rodila je blizance.

Osoba B: Moja supruga rodila je kćer.

Osoba C: Moja supruga rodila je dva sina.

Knjižnicu sam nazvao po šumskoj životinji.

Osoba A: Pokrenuo sam knjižnicu „Lav“.

Osoba B: Pokrenuo sam knjižnicu „Vjeverica“.

Osoba C: Pokrenuo sam knjižnicu „Dupin“.

Bio sam prvenstveno pjesnik za djecu.

Osoba A: Pisao sam dje je romane.

Osoba B: Pisao sam pjesme.

Osoba C: Pisao sam radio-drame.

Ime mi je Grigor, a prezime:

Osoba A: Kralj

Osoba B: Vitez

Osoba C: Knez